

781.21:784.96(072)

H12

S. Hachi
**Metodica
predării bazelor
dirijării
corale**

85 31
H45

S. Hachi

Metodica predării bazelor dirijării corale

CHIȘINĂU
LUMINA
1992

CBB 85.314
H12

*Recomandată de Ministerul Științei și Învățămîntului
din Moldova*

H12 Hachi S. S.

Metodica predării bazelor dirijării corale.— Ch., Lumina, 1992.

176 p.

ISBN 5—372—00947—0

4905000000 — 022

H ————— scris. M. Ș. I. din Moldova-90

CBB 85.314

M752 (10)—92

ISBN 5—372—00947—0

© S. Hachi, 1992.

PREFAȚĂ

Există prejudecata că pentru a deveni dirijor e suficient să ai o bună pregătire muzicală, talent, precum și capacitatea de a pătrunde în adâncul conținutului unei partituri corale, să poți aprecia calitatea versurilor și muzicii.

Adevărul însă îl aflăm din practică. Fiind în fața unui cor sau orchestre dirijorul se pomenește că nu cunoaște limbajul de comunicare cu colectivul de interpreți, prin care să-i transmită viziunea și înțelegerea sa a operei ce urmează a fi interpretată. Deci, fără o tehnică perfectă de dirijare, fără însușirea unui limbaj manual și spiritual nu poate exista un adevărat dirijor.

Lucrarea de față se bazează pe o îndelungată experiență personală de dirijor și pedagog, pe experiența unor muzicieni cercetători în arta dirijorală. Stăpânirea perfectă a tehnicii de dirijare este singura cale prin care o persoană înzestrată cu capacități muzicale, talent și cultură muzicală se poate realiza ca dirijor, contribuind la promovarea artei muzicale în rîndul celor care formează colectivul coral sau orchestral, iar prin intermediul acestui „instrument“ atât de specific — la propagarea artei muzicale în masele largi de ascultători.

Metodica predării bazelor dirijării corale, cum o sugerează și titlul, cuprinde, în principiu, material didactic destinat pregătirii viitorilor dirijori de cor, tinerilor pedagogi de dirijare, precum și celor care își fac studiile în instituțiile de învățămînt muzical superior și mediu. Firește, sîntem conștienți de faptul că în activitatea practică fiecare dirijor aplică tehnica însușită de el într-o manieră specifică, în dependență de sensibilitatea sa muzicală, temperament, capacitatea de a stabili acel contact, greu de definit, cu membrii colectivului coral, cînd pare că aceștia înțeleg totul de la un semigest. De aceea ne vom opri preponderent la elementele indispensabile pentru formarea tehnicii dirijării, punînd accentul pe aspectele de natură metodică-practică.

În vederea atingerii scopului propus am împărțit lucrarea în șapte capitole-compartimente.

Primul capitol cuprinde probleme metodice generale de predare a dirijării, din istoria artei dirijorale, specificul obiectului, problemele dificile întîlnite de tînărul pedagog, lecția de dirijare și conținutul ei, folosirea materialului ilustrativ, sarcinile cursului de studiere a

dirijării, metoda studierii lucrărilor a cappella și cu acompaniament, întocmirea planului individual.

Capitolul doi se referă la ținuta aparatului de dirijare, grupul exercițiilor de relaxare a mușchilor miinilor, modalitățile de hașurare a sunetului, amplituda gestului.

Celelalte capitole includ exerciții pentru formarea gesturilor dirijorale, metode de însușire a procedeelelor interpretative, dezvoltarea auzului muzical la lecțiile de dirijare specială, terminologia muzicală folosită la definirea elementelor de tehnică a dirijării etc.

Tot materialul inclus în carte — explicațiile metodice, suportul pliant, exercițiile, exemplele muzicale, studiile, materialul ilustrativ, rețelele și desenele, creațiile muzicale — vizează, pe lîngă pregătirea strict profesională a viitorilor dirijori, formarea deprinderilor de studiere independentă și, firește, altoirea dragostei și responsabilității pentru profesia aleasă.

Numai un dirijor calificat și îndrăgostit de profesia sa atât de complexă va izbuti să insuflă interes și dragoste tinerei generații pentru arta corală, va contribui la creșterea numărului amatorilor de muzică. Specificul artei dirijorale presupune și o profundă intuiție artistică, care-l ajută pe conducătorul de cor, de orchestră să pătrundă subtilitatea plămuirilor compozitorului, structura emotiv-plastică a creației lui.

Totodată, profesia dictează cunoașterea și stăpînirea inevitabilă a elementelor ei componente. Pentru ca să nu ocupăm prea mult spațiu îi propunem cititorului să urmărească diagrama de pe pag. 14. Nu e greu să-ți dai seama că arta dirijorală presupune eforturi de inițiere și pregătire... Deoarece cartea este adresată unui cerc larg de cititori: tinerilor pedagogi de dirijare, studenților, în special celor de la secțiile fără frecvență, conducătorilor cercurilor de artiști amatori (fără pregătire specială), am găsit de cuviință să recurgem la unele descrieri detaliate, care, de altfel, ar putea să pară la prima vedere de prisos.

Cartea de față este, în fond, un material didactic și nu un manual (deși ca structură și formă are aspect de manual).

Vom fi recunoscători pentru toate observațiile, sugestiile, propunerile cititorilor.

CUPRINS

Prefață	3
Capitolul I	4
1. Din istoria artei dirijorale	8
Elemente ale limbajului gesturilor de dirijare	8
Limbajul gesturilor de dirijare în practica individuală	8
2. Sarcinile cursului de dirijare corală	13
3. Unele probleme dificile ale tânărului pedagog de dirijare	15
4. Planul aproximativ al obiectului dirijarea pentru perioada începătoare de învățămînt	16
5. Alcătuirea planului individual	16
6. Lecția de dirijare și conținutul ei	17
7. Folosirea materialului ilustrativ la lecțiile de dirijare	18
8. Reprezentarea imaginară a corului la lecția de dirijare	18
Conspectarea pe scurt a materialului studiat	18
9. Metodica studierii lucrărilor corale a capella și cu acompaniament	19
Studierea lucrărilor corale cu acompaniament instrumental	20
10. Cerințele față de adnotarea în scris a lucrărilor corale	20
Adnotarea lucrărilor în anii I—II	20
Planul desfășurat al adnotării pentru anii III—IV	21
11. Amenajarea clasei de dirijare	22
Capitolul II	22
1. Tehnica dirijării	22
2. Despre comunitatea și specificul dirijării corale și orchestrale	23
3. Ținuta aparatului de dirijare	24
4. Exerciții preliminare pentru destinderea mușchilor miinilor	27
5. Exerciții pentru obținerea pulsării unității timpale și intertempale	30
6. Însușirea punctelor de repulsie la pupitru	31
7. Exerciții pentru sesizarea unității mișcărilor brațului, antebrațului și poneului	31
Coordonarea părților miinii în procesul dirijării, controlul stării mușchilor	32
8. Modalitățile de hașurare a sunetului	36
Capitolul III	36
1. Gestul dirijoral și componentele lui	37
2. Schema de măsură și variantele ei	37
3. Exerciții preliminare pentru formarea gestului de dirijare în rețeaua de patru timpi $(\frac{4}{2}; \frac{4}{4}; \frac{4}{8}; \frac{4}{16})$	40
4. Amplituda gestului	44
5. Tactarea metroritmică	46
6. Procedul „intrarea”, studierea lui prin exerciții	51
7. „Intrarea” subdivizată	54
8. Procedul de „suprimare” a sunetului la începutul și sfîrșitul timpului metric în exerciții	54
Indicarea „intrării” și „suprimării” sunetului sau evidențierii vocilor la mijlocul lucrării muzicale	59
9. Indicarea concomitentă a „intrării” și „suprimării” sonorității	63
Capitolul IV	66
1. Rețeaua de trei timpi legato $(\frac{3}{2}; \frac{3}{4}; \frac{3}{8}; \frac{3}{16})$	66
2. Rețeaua de trei timpi non legato	68
3. Rețeaua de patru timpi legato	70
4. Rețeaua de doi timpi non legato $(\frac{2}{2}; \frac{2}{4}; \frac{2}{8})$	73
5. Rețeaua de doi timpi legato	76
6. Reprezentarea funcțiilor pentru fiecare mină. Coordonarea mișcărilor în două etape	77

7. Exerciții cu gesturi reținute și aplicarea lor în piesele muzicale	77
8. Exerciții pentru coordonarea mișcărilor	81
9. Fermata	84
Varietățile de fermate	86
Capitolul V	94
1. Intensitatea sunetului	94
2. Reprezentarea grafică a deformării conturului rețelelor simple la dirijare	99
3. Intensitatea contrastantă : subito forte, subito piano, sforzando	106
4. Accentele, sincopa	112
5. Pauzele generale și interpretarea lor	118
6. Cezura	120
7. Subdivizarea unităților timpale în măsurile cu tempou foarte rar	121
8. Însemnătatea metronomului	121
Capitolul VI	128
1. Măsura compusă de șase timpi ($\frac{6}{4}$; $\frac{6}{8}$)	128
2. Măsura compusă de nouă timpi	131
Măsura compusă mixtă de nouă timpi	131
3. Măsura compusă de doisprezece timpi ($\frac{12}{4}$; $\frac{12}{8}$)	132
4. Măsura compusă mixtă de cinci timpi ($\frac{5}{4}$; $\frac{5}{8}$)	136
5. Măsura compusă mixtă de șapte timpi ($\frac{7}{4}$; $\frac{7}{8}$)	140
6. Măsura compusă de unsprezece timpi	143
7. Măsurile compuse mixte în muzica populară	146
8. Dirijarea la „unu“	150
9. Măsura variabilă	153
10. Polimetria și poliritmia	156
Capitolul VII	161
1. Desfășurarea repetițiilor în clasa corală	161
Despre exercițiile auxiliare	161
2. Sistemul de antrenaj al dirijorului	162
3. Principiile și metodele de bază pentru dezvoltarea auzului muzical la lecțiile de dirijare specială	162
4. Terminologia muzicală	169
Bibliografia	173
Repertoriul de lucrări corale	174